

SUSCRIPCIÓ

En Barcelona: semestre, 2 pesetas
» » un any, 3 »

En provincies: semestre, 2'50 pesetas
» » un any, 4'00 »

Número solt 5 céntims

VINDICACIÓ REGIONALISTA

(COLABORACIÓ).

Catalunya, la que estimém ab amor de bons fills, la que desitjém altra volta rica y vigorosa, ab la plenitud de forses mermadas violentament per lo centralisme del segle; la que guarda 'l tresor invaluable de nostres creéncias y afeccions, sagrat com la religió dels majors, las proeses y sacrificis realisats pera cimentar sólidament nostra vida jurídica; que representa en la Historia dels organismes polítichs altre triomf del cor del home, 'l aspiració lograda d' estendre 'ls beneficis de la germanó recullint d' entre las runas del edifici social dels passats segles la llibertat casi ofegada per la pols y sanch productes d' aquella catàstrofe originada per la lluita del domini de la terra. Catalunya es mare nostra. Fora traició en nosaltres no venerar son nom, no acceptar sos lleys, no treballar per son renaixement, no considerar gloriosos sos esforços ni valorables sos sacrificis. ¡Diheunos que perilla, y nostre pit será 'l primer en oferir-se á la llibertat catalana!

Y feta aquesta protesta d' adheció á Catalunya, considerém ineludible deber vindicar 'l integritat de son personalisme polítich.

La política que durant lo curs del present segle, ha seguit lo govern central de la península espanyola, ha fet naixer en casi totes las regions de son domini 'l idea de reivindicació de drets.

A Catalunya, que conta ab precedents per obtenir quan menys del centre polítich espanyol los beneficis reconeguts á las provincias Vascas, qui sab si ab 'l intenció traydora de convertirla en feude d' empleats extrangers tan malament rebuts per D.ª Maria, muller de Alfons IV, Ferrán lo Catòlic, Carlos V y Felip II, se li negá obertament lo benefici y tractat d' assimilarla al centre per aprofitar lo Parlamentarisme sas riquesas y ab ellas extender en la capital madrilena lo vici y la disbaixa, y, proporcionalment, en lo cor de las provincias catalanas, 'l exacció y la pobresa. Y la manifestació general de reivindicació de vida per part de las regions espanyolas, s' accentúa en Catalunya; sos fills entran en 'l ordre de consideracions qui inspiran las graves crisis políticas. Al llas d' unió establet pe'l centre, 'l anomenan férula; als governants, dèspotats; al empleat, butxi: se crean las associacions catalanistas com se crearen á Grecia pera lograr 'l independencia grega las anomenadas *Heteristus*, y recitant los cantos de gloria de las gestas patrias, lamentant lo sofriment de 'l infortunada Polònia, admirant las excelencies de govern dels Estats Units, 'l heroïsme de Guillermo Tell, demanan á la generació un home, un estat, una revolució, pera vindicarse. ¡Sembla que disfrutin en la desmembració del territori, perque crehuen que fóra del domini madrileny se troba la verdadera llibertat política!....

Se repeteixen cada dia cent vegades las frases de que un radicalisme conduceix á altre, una reacció á altre reacció, en lo terreno polítich; *lo centralisme* 'ns ha portat al separatisme.

Y lo separatisme ha renegat dels partits polítichs, de la tradició federativa; argumentat en tots los te-

rrenos ab ánimos de marcar frontera y diferencia de rassa; obert la Historia y examinat detingudament las constitucions políticas pera establir programa; nombret comissions ab fins diplomàtichs y examinat títols de realesa tentant 'l explosió revolucionaria; prés part en totes las manifestacions de la vida pública ab política, arts y literatura propias, y se l'ha considerat enemich valent y poderós, prosperant á mida que 'l organisme central apreta la roda ó s'extralimita en sos actes de govern. En fi, lo *separatisme* se proposa fer de Catalunya una *Catalunya Nova*.

Cal solsament llegir lo programa polítich presentat per lo malament anomenat Regionalisme català, pera convencers de la veritat de nostra afirmació.

Al dir que lo *separatisme* se proposa fer de Catalunya una *Catalunya Nova*, no es figura retòrica qui indiqui per part d' ell, tendència á restaurar la patria catalana en sa constitució antiga; indica clarament que robant de las constitucions catalanas alguns articles y posats en son programa de govern á continuació d' altres espigolats de constitucions extrangeras, forma 'l articulat de la Constitució d' un estat, que, perque resultaría ridicol batejarlo ab lo nom de *Nova Xina*, 'l anomena *Catalunya Nova*. Pero aquí se'n podría objectar molt bé, que escullen lo milloret del articulat de las constitucions, pera redactar un còdich constitucional lo millor possible adequat á 'l època, á lo que contestém nosaltres que precisament en aquesta part del articulat extranger de son programa es ahont resalta la nota separatista, apartantlos de manera evidentísima del Regionalisme de Catalunya.

Lo be per cada cosa es, segons un sabi antich, lo que assegura la seva existència, y anyadeix un altre sabi, "arribant á mesclar lo ferro ab la plata y lo bronze ab 'l or, resultaría d' aytal mescla una falta de conveniencia, de regularitat y d' armonia, defecte que ahont surt engendra l'enemistat y la guerra." No hi ha tratadista polítich que no reconegui la veritat de las precedents paraules, indicativas de la necessitat que tenen los llegistes de respectar la tradició y buscar la ponderació de forses socials. Per 'l inobservancia dels preceptes que 's dedueixen d'ellas, lo Centralisme uniformista, compendiad en lo pensament de Cormenin: *lo Maire obeheix al Sub-Prefecte, aquest al Prefecte y lo Prefecte al Ministre..... No pregunteu qui té 'l dret á favor seu, sinó lo qui está en possessió de París..... que'l qui té París té la Fransa*; imperant avuy, ha merescut 'l odi del poble y la censura del pensador.

Acabada la digressió, examiném las bases de la Constitució que's satélits de *Catalunya Nova* aprobaron en la Assamblea de Manresa.

Comensém á ferho copiant las paraules que al distingit regionalista de Reus Bernat Torroja, en article publicat en la revista *La España Regional*, intitolat "Asamblea de Manresa" li sugeriren la reunio y las bases aprobadas. Ens deya en castellà: "En síntesis diremos: que las bases aprobadas por la Asamblea de Manresa no son viables, á menos que se apelase á procedimientos de fuerza, que lejos de conducirnos al término de nuestra jornada, nos obligarían á retroceder perdiendo terreno: ni es tampoco este el

Si vull ser lo que avants era,
no tinch pas altre remey
que ferme d' aquests, qual lema
es: Deu, la Patria y el Rey.

„temperamento de los que, no dejándose llevar por „impaciencias, opinan debe seguirse con constancia y „sin vacilaciones, otra ruta, que paso á paso nos lleve „con seguridad al apetecido logro de nuestros ideales.“

—“Es seguro que esta finalidad no la alcanzaremos „con constituciones que de momento pueden únicamente producir disgustos, perturbación y divisiones, entre los que deben proceder unidos y con perfecto acuerdo hasta conseguir se acepte como el más beneficioso á la NACIÓN el régimen regionalista. Entonces será oportunidad de que CADA UNA DE LAS REGIONES formule una constitución que responda á sus respectivas necesidades y al nuevo organismo político. Interín no llegue este deseado día, es vano empeño malgastar tiempo y aptitudes, en trabajos que no han de darnos por ahora resultados, supuesto que, según dijimos otro día y repetimos hoy, la hora de las constituciones no ha sonado aún.” —“Con actos cual el de Manresa alejaremos de nuestro lado á algunos amigos, no lograremos atraer á los tímidos é indecisos y los adversarios lo esgrimirán como arma para combatirnos. Procuremos no darles ocasión para hacerlo en nuestro daño: ajustando nuestra conducta á las palabras, llevemos la convicción al ánimo de los que están hoy alejados, á fin de que se persuadan que estamos muy distantes de procedimientos revolucionarios y perturbadores: CONVENZAMOSLES de que tampoco entra en nuestro propósito, y está en oposición con nuestros intereses de colectividad, el atentar Á LA INTEGRIDAD DE LA PATRIA.

Ara dihem nosaltres.

Primerament: NEGUÉM QUE L' ORGANISACIÓ INTERNA Y FEDERATIVA DE CATALUNYA reconegués l' existència d' un PODER CENTRAL com se fixa en la primera de les Bases pera la Constitució Regional catalana, acordades per la Assamblea de delegats celebrada á Manresa los días 25, 26 y 27 de Mars de 1892.

Repugna l' tractarse de Catalunya, que se li parli per boca de sos fills de poder central, y que ab aytals paraules s' obri lo programa de son renaixement: es la befa més sagnant que podian fer los separatistas á Catalunya.

Tractan de restaurar la patria oprimida, lo Principat empobrit y endogallat pe'l Centre, y las paraules més propias, las primeras que l' escalf de son espirit, apassionat per altra cosa molt diferent del benestar de Catalunya, troba per senyalar la victoria, son las de poder central. ¡Quina befa! Reuniu un poble després d'haver lluytat briosament per sa independència, per sa llibertat y coronat son front ab lo llorer de la victoria; pregunteu qui es lo que vol, y entusiasmats vos respondrà: “Vull esser un poble lliure.” Un poble boig podrà solsament respondre que voldrà altra volta l' esclavitut.... Llegiu las bases presentadas pe'ls unitaris catalans, y en lloc de trobarvos en las primeras ab aquells nobilissims pensaments dominants en l' Acta de la Unió Federativa dels Estats de la Corona d' Aragó, y en la d' Unió Monàrquica d' Aragó v Castella, y veureu com desradadament ens parlan del poder central, jamay mentiat per las constitucions catalanas.

Tampoch se troba una organisació tan estrambòtica en nostres constitucions catalanas com la mentada en la citada Base 1.ª referent al Poder Central. Neguém rotundament qu' aytal organisació fós la del Concill de Catalunya.

Y lo que ignocentment s'apunta en l' apartat Disposicions transitòries de la mentada Base 1.ª, referent á religió, tampoch es catalá. Lo poder central no concordá jamay en Catalunya ab l' Església, perque Catalunya desconexia lo primer quan regia ab plenitud do forsa, l' article de las Constitucions, 39 de la de 1702, que estableix: “Essent la Religió dels catalans la Catòlica, Apostólica y Romana, no es lícit á cap laic discutir pùblica ni privadament sobre sos dogmas;” fent notar de pas, que lo segón apartat del article 11 de l' actual Constitució Espanyola, està retxassat per l' Església; no sancionat com resan las mentadas Disposicions transitòries.

Lo que llegim entre ratllas, lo que descubrim en lo fons de l' elaboració catalanista, es lo desitj d' apartar-se del centre espanyol y constituir una nacionalitat dintre la superficie que tancan los Pirineus y l' Ebro, sometent las províncies de Lleyda, Tarragona y Girona al Centre Barcelonés, com llàstimosament á Barcelona s'ha centralisat la Historia de Catalunya. Per Barcelona s' medeixen las tendencias del resto del Principat; per ella s' llegisla, l' historia comercial de Barcelona centralisa l' artística del Principat catalá. Y lo que s' arriva més clarament á comprender, es la veritat de nostra afirmació, feta en lo comens del present article, de que las tendencias á

la restauració de la patria catalana no son més que paraules per indicar de manera vergonyant lo que volen al que sab llegar en son istil, y per cassar als que desconexen sas pretensions y medis.

Desconeixen, ó volen passarlas per alt, las manifestacions de verdader regionalisme fetas pe'ls ayuntants de nostre terra en aquella preciosa Memoria en defensa dels interessos morals y materials de Catalunya, presentada directament á Alfons XII (q. e. p. d.), en virtut del acort pres en la reunio celebrada en lo saló de Llotja de Barcelona lo dia 11 de janer del any 1885, en la qual la queixa arribá á l' escriptió valenta contra l' influencia central; y també aquella notabilissima Exposició qu'en l' any 1882 dirigiren á las Corts espanyolas per la conservació del Dret civil catalá, los regionalistes de bona fusta, en la qual s'estampava: “que la verdadera gloria de nostre Monarquia, l' interés mateix de son prestigi y del vigor constitucional espanyol està en conservar nostres costums venerandos, ab las quals prospera la justicia en tots los enteniments y la lleialtat en tots los cors, desapareixent l' enemistat que provocaria are y en los temps veniders lo sacrifici de nostra mena d' ésser, en obsequi d' una unitat violenta y mortívola.” Establí la primera: “Per lo que toca á las demés regions espanyolas, nostras esperansas se fundan en que totas, compresas las que prengueren paper de directives, se troben en situació parecuda á la de Catalunya.” Totas pateixen del mateix mal, y sols pot curarlo ó aliviarlo lo mateix remey. Som una reunio d' entitats empobridas y debilitadas, “que sols podrán marxar avant apoyantse mutuament.”

La franquesa y spontaneitat d' aquestas manifestacions, revelan la bona fe en la empresa, lo desitj lloable de salvar la patria.

Venir á estableir un programa nou, contaminat per l' influencia de l' escola revolucionaria francesa, plé d'anacronismes, pugnant de manera claríssima ab l' esperit del poble catalá; escomunicat avans de naixer, fet ab l' exclusiu objecte de desmembrar la nacionalitat espanyola, per conduhir Catalunya, no á la prosperitat sino á la guillotina francesa, ó á las urpas d' Inglaterra; programa qu' estableix per una part lo parlamentarisme del que tantíssim reneguém los espanyols; ahont se troben acumulats molts pensaments, sens marcar quan menys aproximada l' esfera de sa comprensió; incomprendible, si no tingüés sa elaboració l' explicació única de despistar als bons catalans de las intencions centralistas y mercantils de quatre Guizots de guardarrolopia.

Ficseushi bé, catalans. L' article 8 de la Constitució catalana de 1702, ens diu: “Tot catalá està obligat á defensar la patria ab las armas sols dintre lo territori catalá,” y ‘ls que cridan á totes horas y escriuen en sos papers públichs que es una ignomonia lo servey permanent per Catalunya, tenen unas bases firmadas en las quals s'estableix: “Catalunya contribuirá á la formació del exèrcit permanent de mar y terra per medi de voluntaris..... Lo cos d'exèrcit que á Catalunya corresponga serà fisco y á ell deurán pertanyer los voluntaris ab que hi contribuixi.” —S'establirà ab organisació regional la reserva á la que quedaran subjectes tots los minyons d'una edat determinada y que l' Centre s' cuidará del exèrcit de mar y terra, las obras de defensa y l' ensenyansa militar.” Aixó es lo que diuhen las bases 1.ª y 12 de la Constitució que volen los catalanistas, y aixó jamay ha existit en l' articulat de las Constitucions de Catalunya. Los que de bona fé escolteu las paraules dels propagandistas de l' Unió Catalanista, passeu los ulls per las bases que tenen aprobadas, y veureu com treballan contra l' Regionalisme, escudantse ab las barras catalanas; que en lloc de procurar fer esclamar á altre Rey las paraules de Pere III, pronunciadas en l' Església de Santa María de Monson, devant d' aragonesos, catalans, mallorquins y valencians: “Mireu vostres furs y constitucions y vostres privilegis, y vos tindreu p'els pobles més lliures del mon”; tractan de continuar ab lo centralisme, seguir ab las importacions revolucionaries, robustir lo mot de quinto en terra catalana, mermar l' integritat dels furs catalans ab ideas estranyas, introduïdas tal volta per gent catalana venuda al egoisme de la diplomacia europea.

Aixó que volen no es lo be per Catalunya, perque no assegura sa existencia; los principis qu'han admés barrejantlos ab la plata de nostre aspiració de regenerarnos y ab l' or de nostres furs, origina la falta d' armonia y conveniencia, defecte qu' engendra l' enemistat y la guerra. La passió que ‘ls domina, permetent calificar de reacció al catalanisme, es passió borda que mata al geni en flor y en lo bressol la regeneració de la patria catalana. La mala fé que ‘ls

inspira no es fecundant com la noblesa dels grans caràcters: l' heroisme es impossible ahont l' egofisme defensa ideas reconegudas per ell com erróneas.

Com á catalans que som tenim l' ineludible deber, y ho repetim, de vetllar per l' existencia de Catalunya; dir al germá la veritat, senyalarli lo perill, evitar que caygi á las graps del Caf de la familia catalana, vindicar la dignitat de nostre mare.

Las regions espanyolas contan ab lleys propias per entrar en lo concert nacional; aquestas lleys han sigut oblidadas y menyspreuadas per la Revolució codificada; pro encare 's conservan los exemplars que las compendian. Si l' esforç regional-espanyol fou poderós en la present centuria per arrosseggar per la península y llensar al altre banda dels Pirineus las senyeres del exèrcit napoleònich, altre suprém esforç pot conduirles á la regeneració. No hi ha per aixó necessitat de constitucions novas; sobran las antigas; tampoch son necessàries novas organiacions políticas, puig sabérem la que mellor ens conduhi á la gloria. Lo que falta es únicament un examen de conciencia pera determinar lo moviment regional en sa direcció positiva.

No hi ha necessitat de disgrigar la nacionalitat espanyola en busca de somnis, idealisant situacions y governs; lo que fá senyaladament falta y s' imposa es l' antiga unitat federativa regional, donant á la Monarquia sos respectius tributs y al poble sa verdadera llibertat política; reconeixer la bondat de nostres constitucions antigas, ferlas acceptar per la personificació del poder, treballar alentats per l' esperança de que lo benestar d' un poble depén de sa voluntat y de la bona direcció de sus iniciativas.

Protestém, per lo tant, en nom de Catalunya, de la conducta seguida pe'ls que, titulantse catalanistas, fingeixen á nostre mare un amor perjudicial á sa vida, perque distrehuen la inteligiencia de la joventut del estudi de la veritat política, mermen las empresas de profit, desvian l' opinió y excitán la venjança, perque aquesta perseguixi á la terra catalana com lo remordiment á Edipo.

Lo Carlisme vindica lo Regionalisme catalá. Don Carlos, li ha dit: tornaré ‘ls furs á Catalunya, y ‘ls furs catalans no son las bases del Concill de generals celebrat á Manresa, ni las atrocitàs pregonadas per un grupo sense calificatiu, que tracta de salvatges á nostres germans del altre banda del Ebro.

MENTOR.

¿Cada poble i té'l govern que's mereix?

III

Los efectes solen participar de las condicions naturals de las causas que ‘ls produheixen; així com lo fruit sol denunciar l' arbre que'l porta; no obstant los castellans asseguran que debajo de una mala capa se esconde un buen bebedor, y com per altra part avuy la química y la electricitat obran miracles tal volta serà millor que deixem tranquil al pobre Vitelius, ab la tranquilitat dels morts, y que consultem als doctors, verament doctors, á fi d' esbrinar lo que hi hagi de cert en aixó de que ‘ls pobles tenen lo govern que mereixen.

L' aixerit Iriarte, burleta com tots los fabulistas, examina en una de las seves fàbulas lo mérit dels cuyners respecte de las aplicacions dels ous en l' art de la cuyna, y després de relatar ditas aplicacions acaba per donar la corona al que importà las gallinas. Lo que'l fabulista diu del mérit dels cuyners tal volta sia aplicable á la materia de que tractém.

Vico ‘ns explicava ja fa temps que ‘ls pobles nai-xen, creixen y moren. Fóra, donchs, las ideas de mérit y de responsabilitat per lo govern que cada poble sofreix; no ‘ls hi toca més que veure pacientement com roda la fortuna en sa marxa fatal y al nai-xer prepararse á be morir. Los pobles no mereixen aixó, ni allò; tenen lo que han de tenir. Lo govern es una especie de dida al principi, després una sort d' adorno; y com que al fi nulla est redemptio, lo poble ‘s converteix en un malalt que camina á la fossa y ‘l govern en un metje que no sab la tecla que toca. Per aqueix camí no ‘s va pas al principi, qual origen busquem.

Montesquieu ja ‘ns dona més llum, encare que poca. Estudia las maneras de gobernar y las condicions necessàries en cada sort de govern. Si ‘l poble posseixeix aqueixas condicions y atrapa ‘l govern adecuat, ja ho tenim be; sino tot son trasbals y desordres, conseqüència de la falta d' ecuació y armonia entre ‘l govern y ‘l estat del poble.

Aquí ja pot haverhi mérit y responsabilitat perque

ja hi cap la possibilitat de que 'l poble s'avingui ab lo govern, procurantse las virtuts convenientes pera tenir, sino lo que mereix, alló que més li convé. Mes, si, malgrat l'esfors, no hi arriba, si la cosa va per tal camí que no pot ó no deu esser, *quid faciendum?*

La doctrina de Montesquieu no 'ns satisfá, perque 'ns porta de dret á la fábula d'Iriarte.

Més tard lo doctor Espartero y altres ilustres que l'acompanyan donan lo crit de *viva la soberanía nacional!* y aquest crit nos obra 'ls ulls de bat á bat y 'ns conduheix al palau de la ciencia política moderna. L'home es soberà; lo poble es soberà; la província es soberana, la nació es soberana; no hi ha rey ni Roch; tots son amos. Si 'l poble vol govern, lo tindrà, sino.... jalto! diu 'l doctor, això fora revolucionari, això seria la cúa, com diria 'n Mañé; y no estém per cùas; asseguran que 'l Conde d'Espanya las tallava fins á las donas que no rentavan los plats.

Be, ¿en qué quedém? D. Baldomero? Si 'l poble no vol lo govern ¿qué? Las bombas de Barcelona, las barricades de Madrit, això, alló y lo de més enllà, nos respon a l'història á la mà. *Nada*, no aném pas pe'l camí de la ciencia. La naturalesa afirma la necessitat d'un govern y no pot havernhi allá ahont tothom es soberà. Lo de la soberanía individual ja no ho admeten sino 'ls desequilibrats y 'ls que ho mistifican tallantli las cùas que fa poch ha descobert lo *Diari de Barcelona*.

Lord Salisbury que en materia de cùas ne té més qu'un mandarín de la China va apropiet del doctor Baldomero y arregla la doctrina d'aquell sabi. Los pobles que no saben governar-se están condempnats á perdre sos territoris. Ja 't coneix herbeta que 't dius marduix; aqueix *manu* pensa donarhi gràpada. No obstant ell assegura que 'ls pobles se governan y això ja tenim que es d'ells la responsabilitat ó l'mèrit, ó sia que tenen lo govern que mereixen.

Si la mercaderia ve ab pabelló anglés no passa sens examen; l'història demostra que 'l pabelló anglés ha cobert tota classe de mercaderías y que dessota d'ell s'ha fet negoci ab tot y s'han comés grans tropelias. ¿Qui ha fet més comers d'esclaus? ¿qui ha mantingut més ample la protecció als revolucionaris y malfactors de tota mena extrangers? ¿qui s'ha aprofitat millor, quan ha convingut, de certas impuresas de la realitat? ¿quin poble no té funestos recorts de la *pésida Albión*? ¿quin poble s'acosta més als cartaginesos en alló de la *fé púnica*? ¿D'ahont ha vingut lo lliberalisme modern qu' avuy porta trastocats y á tres quarts de quinze á las nacions antigas?

Res, no entra 'l principi sense la deguda inspecció, encare que Salisbury 'ns pagui en francs, ó lliuras esterlinas.—R.

QUADRET

A MON VOLGUT GERMÀ DR. PERE BELETA, PIRE.

Lo rellotge gros de Vich
llensa dues batalladas,
que retrunyan per l'espai,
qual só fa tenir basarda....

La tempesta 's sent al lluny;
l'espatech del tró may para;
lo llamp crusa molt breument
y lo vent udola ab rabia....

Lo sereno ab trista veu
canta las dos, matinada,
y 's va escampant per l'espai
sa veu, que 'l sentiria esglaya....

Uns sospirs seguits, pesats,
s'ouhen dintre d'una cambra,
y en un llit de posts y banchs
hi ha un sér que lluya ab la Parca.

Tot solet, desamparat,
sense fills ni dona aymada,
va morintse 'l pobre vell
poch á poch; sembla qu'acaba!....

La xinxeta 's va apagant
que n' il·lumina la cambra;
Jesús! fá l'últim badall,
y al bon Deu entrega l'âma.

SANTIAGO BELETA.

Barcelona y octubre de 1898.

A MICAS Y BOSSINS

Ja tenim á Paris la Comissió de la pau, que quedará en pau ab los EE. UU. y ab la pagueta que 'ls ha consignat en Mateu.

¡Tira peixet, quina sort!

¡Ves quina casualitat! A conquerir a Cuba anava un Ojeda ab Colón, y á pèrderla, va un altre Ojeda ab Montero Ríos.

Per això tenim que confessar que si no fos la paga, fora ben trist lo paper de la Comissió.

Anar á cedir uns quans trossos d'Espanya, y jencara anarhi á fóra!

Devall de la firma de don Eugeni Montero Ríos, hi podreu posar un rótol que digui: *Capot*, com los jugadors de manilla.

Ara ja podém reedificar las columnas d'Hèrcules, perque per nosaltres, efectivament, *non plus ultra*, no hi ha res més enllà.

Sinó que s'ens hi hagi quedat una mica de vergonya....

Y dich una mica, perque ja no 'ns en quedaba molta, que digám.

Ab los 60 anys de dominació lliberal, á cada bugada hem perdut un llansol; y en aquesta última fins las coixineras, los malassos y 'ls traspontins.

**

Sobre tot, lo que convé, es que durant las sessions, los nostres Comissionats no fassin l'home; això sobre tot, que se 'n riurian; lo més que poden fer es dir als yankees que contin lo més justet, perque som treballadors, y Deu 'ns dò bon dia y bon' hora.

Ja que 'ns han pres las colonias, á lo menos que no' ns prenguin lo pél. Que 's fassin càrrec que han anat á Paris á fer un paper mol retrist.

¡Ni 'l de mono sabio!

Per això jo, ab vuit mil pelas al mes, y fonda y viatje y coche pagats, ne faria molts de papers de.... estrassa.

Pro ara resulta que 'l President de la nostra Comissió no sab ni 'l francés, ni 'l anglès. ¡Ves ab quin redimoni de llenya parlará perque l'entenguin!

¡Y 'l paper que hi farà sense saber lo que diguin!

¡Cosas d'Espanya!

Sinó que 'l gran canonista los parli en llatí.... ¿no hi fares que sigui en llengua mortal!

Es la més apropiada per nosaltres.

¡Més morts que som!....

*

Per lo prompte la panxa va endavant. Han dinat á casa 'n León y Castillo; lo Ministre d'Estat de Fransa los en donarà un altre, lo President de la Comissió yankee un altre apat, y 'l de la Espanyola, per no esser menos, un altre tip.

Los espanyols som aixís; molt complerts, molt progressistas y molts farts.

Y 'ls d'allà també sembla que ho son.

Y si 'ls americans agafan alguna turca, ó sia alguna papalina, ens demanarán fins la Pinta, la Niña y la Santa María.

Y nosaltres ora pro nobis; las donarérem.

Y sinó las tenim ne farérem fer tres per l'istil.

Ja he dit que á generosos no 'ns guanya ningú.

Quan farán la digestió n'hi haurà que parlarán anglès, altres francés, y 'l President dormirà, perque no entendrà ni als anglès, ni als franceses. Estarà 'n Babia, entregat als carinyosos brassos de Morfeo.

Hi ha un periódich que diu: "La prensa católica española es la más ignorante del mundo."

Y té rahó.

Som pobres y burros.

Pero, nosaltres los catòlichs burros, no tenim cap culpa de que 'ls catòlichs *sabis* prefereixin colaborar en periòdichs rematadament lliberals.

La prensa católica será la més burra, pero en cambi es la més honrada.

Ni cobra dels alcaldes, ni dels governadors, ni dels ministeris subvencions pera fer *mutis* sobre determinats assumptos.

Com succeix á.... (anavam á dir Barcelona).

Los gremis de Barcelona comensan á véurer's las orellas.

Ja era hora.

Pero, solsament s'han revifat quan los han tocat el *dogma*, com digué ab tanta oportunitat nostre ilustre jefe don Lluís M.ª de Llauder.

Lo que sí desitjém es que no s'arronsin.

Y's preparin á la lluya contra un govern despòtic y unas companyias que fan l'*agost* sobre l'esquena dels que patim.

¡Fóra son, y á ells!....

Lo govern anglés ha enviat una segona nota al nostre demanant se suspenguin las obras de fortificació que s'estan realisant en Sierra Carbonera.

Ara veig més que may que Espanya es un poble menor d'edat, com digué en Muro.

Ni lliure es de las seves accions dintre de casa.

El dia menos pensat ens toparem ab una nota del Sultán de Marruecos en la que 'ns exigirà que evacuem immediatament Melilla.

¿Qui es nostre govern pera posarse devant de calsos Sidi-Briska?

La Publicidad diu que tots los polítics que aquells dies han desfilat per les columnas de *El Liberal*, y *El Globo*, deurían ficar lo cap dintre un sach pera que no 'ls veigés el públic.

Allà ahont deurían ficar lo cap, si 'ls plau per forsa, es á la bassa, (y perdonin).

Inclús en Castellar y *La Publicidad*.

Lo *Figaro* de Paris celebrarà una gran recepció en honor dels comissionats nortamericanos y espanyols.

E hi assistirà la Guerrero y en Díaz de Mendoza. No mes hi falta la Otero y la Bella Chiquita.

Y unes quantas bailarinas de l'Opera.

¡Quinas cosas se veuen, Deu meu!

COSAS DE VICH (1)

CARTA AL SR. DIRECTOR DE LO MESTRE TITAS

ó sia preàmbol d'una serie d'articles.

Distingit senyor: No fa vuit días que un jove molt ben plantat coneget de tot Vich va venir á comprar unas espardenyas pera anar á cassar. Anava ja á pagar l'import; pero com per lo vist tenia la butxaca plena de papers, se va treure avans aquests y 'ls posà sobre l'taulell. Picat de la curiositat hi ficso la vista y llegeixo: Lo MESTRE TITAS, senmanari humorístic, etc. D'aquell colp d'ull ne va venir un altre, y al notar lo dit jove qu'aquells papers me cridaven l'atenció, y.... per dirli ab una paraula, las cartas dels de Castellar y altres punts m'han mogut á agafar la ploma per ferli saber qu'estich resolt també á clavar fuetada que te crió á tot bitxo vigatá que no vaji dret, posant com capsalera d'uns quants articles ó lo que sia: *Cosas de Vich*, si obtinch lo permís que ab tot lo respecte á vosté demano.

En cas afirmatiu, li suplico se serveixi corretjirme la ortografia y altres errades de gramàtica, á fi de que no fassi riure de fàstich, perque encara que la meva mare m' alabi devant de tothom, dihen que faig las espardenyas més reforçades que cap espardeñer de Vich, no deixo de coneixer que soch un tros d'ase. No diré que no hagi llegit poch ó molt, principalment quan vaig cursar tres anys de llatí en

(1) Advertim al senyor espardeñer que, ateses las bonas intencions de que 's veu carregat, insertém avuy son Preàmbol, ab lo ben entès que si en los articles que anuncia, resulta gens corcat ó no está curat de la malaltia *gandulitis* li donaréni carbassa. Això de que en aquesta carta no 'ns precisi sa filiació política, ni determini sa opinió respecte de nostre senmanari, al qual, segons se veu, coneix de pochs días ensa y ademés no sabém que hi estigui suscrit.... jm.... ml... nos fà molt mala ametlla.

el Seminari, no perque jo volgues ser capellá, sinó perque á casa (com á casi totes las casas d' aquesta ciutat acostuman fer). m' hi feyan anar, fins que á mitj curs de Retòrica, vaig agafar (ó ella 'm va agafar á mí) una enfermedat encomanadissa que s' anomena *gandulitis*, y lo demés ja ho dono per suposat.

Carregat de bonas intencions que, ajudant Deu, se veurán prou en la relació que desitjo fer del efecte que produheixen á Vich algunas personas y algunas casas y cosas, m' oferesch á sas ordres affm. y S. S. q. s. m. b.—UN ESPAR DENYER.

Barcelona, 13 d' octubre de 1898.

LO SEMINARI PER DINTRE

No sé si jo ó be 'l caixista ens menjarem un zero al dir que 'ls indiferents, del Seminari eran uns 10. No son 10; son 100.

Y corregida aqueixa *errata*, vaig á afegeir cuatro coses á lo dit la passada senmana.

¿Cóm volen los superiors que 'l Seminari no siga carlista, quan ho son la inmensa majoria dels catedratichs (y 'ls que no ho son, son indiferents); que en totes las asignaturas se 'ns reproba per una altre part, al liberalisme; quan en teología se 'ns diu que es una heretgia y en filosofia un solemne disbarat; quan en Etica s' explica sobre la llegitimitat la doctrina tradicionalista pura; quan no he vist cap Filosofia que diga tantas pestas del govern constitucional y sos ministres (tal com sona) com la que está de text al Seminari?

¿Cóm no han de ser carlistas los seminaristas si, segons confessió del Director Senyor Forcadas, casi bé tots procedeixen de famílies carlistas?

Així ho entenia lo mateix senyor Director, quan, sent estudiant, feya propaganda carlista (y no 'ns deixará mentir certa persona de Reus). La doctrina carlista es la mateixa, el mateix son programa, informat d'un esprit eminentment catòlic, apostòlic y romà; ¿podém creure que 'l que haigi cambiat siga el Doctor Forcadas?

No van aquestas ratllas contra 'l Director del Seminari, serà aquest lo que 's vulga devant del Claustre de Catedratichs; sols volém cridarli l'atenció sobre certa fracció d' estudiants, que, anomenantse catalanistas, ó palestrinistas, han lograt del Doctor Forcadas certa persecució contra nostres correlligionaris. D'ells ne parlará un company nostre un altre dia.

FUSTA.

¿JA HI TORDEM?

"Pasó un dia y otro dia,
un mes y otro mes pasó...."

Y 'l senyor Prats empenyat
en no deixans trencá 'l son.

Aixó no serà un vers, pero es una veritat més grossa que Santa Maria del Mar.

Com es una gran veritat qu' en Prats, escriu del carlisme sens coneixerlo, ni haberlo estudiat, ni vist, ni per les escobertes tampoch.

¡M'admirá l' pit d'aquest home!

¡Son molt pochs los que tractan ab tanta sanch freda d' un assumpto que no tenen coneugut: pero 'l senyor Prats es un d' ells.... ¡qué voleu ferhi!

La Nació Catalana, ha publicat lo dia últim de Septembre, una edició especial pera la venda, y en ell apareix, com un cataplasma de llinosa, lo tercer article d'en Prats, dedicat *Als catalans afiliats al carlisme*. ¡Pero fills, quin cataplasma!

Y, dech advertir, que l'últim párrafo, l'ha fet posar ab lletras de pam y tot. No 's contenta ab escriurer, vol escriurer gros.

¡Y 'n diu unas com un cove! ¡Més ben dit, com cent coves!

Tant, que 's mereix que li dediquem, intercalats, alguns versets, com lo primer. Hi ha coses que no 's poden pendre en broma, y 'ls articles d' en Prats, es una d' elles.

¡Oh! y lo estrany es, que l' article 'l comensa be, pro tot seguit se posa á descarrilar d'un modo, que fins me fa temer per sa important salut.

Me va fer, al llegarho, lo mateix efecte que 'm faria un tren dels de cremallera que l' enjeguessin desde 'l Monastir de Montserrat, cap á Monistrol, sense fré ni màquina.

¡Sembla un buf de tramontana!

¡Quin home més esbarat!

Lectors, no esteu asustats,
y escolteu ab atenció,

la desditzada oració del senyor don R. Prats.

«Tot partit, quan aspira á conquerir la direcció d'un estat, te ben sentat son programa, ben estudiats tots los detalls del nou régimen, ben resoltas teòricament totas las dificultats que la reforma pugui portar.»

¡Tiva Quim, qu' aixó va bé!

¡No t' aturis, Barraqué!

(Pareado casolà,

traduht del castellà.)

«Lo partit carlí, no pot duptarse que diferents vegades ha fet esforços pera la conquesta de la governació del Estat espanyol, ja que no es una sola las guerras ab que ha cubert de sanch malaguanyada lo terrer de Catalunya.»

Per culpa dels lliberals que provocaren escandalosament, als vers y cristians fills d'Espanya.

Y no tingueren aquests més remey que ensenyarlos los punys, y ferlos tastar las pinyas.

Dit sigui de pas y ab perdó.

«Tampoch pot duptarse de que 'l partit carlí, s' ha presentat com á restaurador de las llibertats de Catalunya, per més que s' hagi esplicat malament y ab poca claretat.»

¡Diu unas tonterías aquest bon senyor!

¡Qui vol que ho dupti que 'ls carlins ens hem presentat com á restauradors de las llibertats catalanas!

¡Com que ho som.... y ab privilegi esclusiu!

Perque 'ls altres polítichs no més restauran als restaurants.

Lcs, al carlisme, afiliats

som los vers y purs aymants

dels drets y furs catalans

y de sas grans llibertats

restauradors, senyor Prats.

¡Ura, charó! ¡Diu que 'ns hem esplicat malament y ab poca claretat!

Donchs, á fé de neu, que ningú ho diria.

¡Precisament nosaltres!

Aixó potser es culpa de vosté que no sap llegir, perque la carta de D. Carles al seu august germá en Alfons, ho diu tot tan clá com lo cristall de roca.

Per no anar equivocats,

se té que beure á las fonts,

mes la carta á don Alfons,

no l'ha llegida, no, Prats.

«Si de bona fé donchs nos hagués promés la llibertat de la Patria catalana, sos prohoms de Catalunya després d' organizar lo partit d' una manera ben catalana, (cosa que no ha fet) hauríen d' una manera ben pública resolt las dificultats en que 's trobaríen al restaurar nostras lleyes; però es tan lo que s' han preocupat d' aixó, que podém ben assegurar, sense por d' esser desmentits, que ni son quese ni sos capdills catalans, s' han preocupat gens ni mica de tals dificultats.»

¿Que no? ¡Ja ho veurá! ¡Y ben prompte, ajudant Deu!

Tot está resolt y previst.

Lo quefe y 'ls capdills han estudiat, meditat, y resolt, totes las dificultats, fins al punt, R. Prats, que no sols tenim ben sentat lo programa y ben estudiats los detalls, sino fins los homes que han de realisar aquets, y practicar a quell. ¡Esgarifis, senyor Prats! ¡Fins tenim nombrats los *estira-cordetas* qu' han de penjar als butxins d'Espanya, y als qu'han de portar *Boria avall*, al compás de fort's surras, als xerraires y embaucadors. ¡Ja ho veu!

Ja ho veu si estém preparats

per l' hora de la tunyina,

¿no posa pell de gallina?

¡Ay, quina pò, senyor Prats!

«Tan es aixís, que en la primera y la més fonamental de las dificultats, cap d' ells encare hi ha parat compte.» (A veure qué serà...)

«Si ells volian tornar á Catalunya lo dret de governarse per sí mateixa, lo primer que hauríen de fer es reunir las Corts Catalanas.»

¡Ca.....rat, home, aixuguis la suhor! ¡Vol dir, senyor Prats?

¡Porteuvi un got d' aigua, que s' haurá fet set!

¡Vaja, es molt beneyt aquest bon subjecte!

¡Vol vosté, que 'l que se li ha ocorregut á vosté, no se li hagi ocorregut á qualsevol? ¡Home, per l'amor de Deu!

Y molt més als als directors de la política carlista, qual il·lustració y profonts coneixements polítichs, sociològichs y científichs son reconeguts per sos propis adversaris. Los d' enteniment jey!

No digui tans disbarats,

no sigui tan presumit,

cregui, tórnissen al llit,

qu' aixó es la lluna, R. Prats.

Y veurán, veurán ara lo que diu.

«En quina forma las convocarian? En la forma antigua? Es impossible: Avans constavan de tres brassos, l' Estament eclesiàstich ó sigui 'ls representants dels territoris dependents de l' Iglesia; l' Estament militar, compost dels propietaris de terras alodials; y l' Estament popular, format pe'ls sindicichs dels pobles lliures. Los estaments eclesiàstich y militar no te-

nen rahó d'existencia, perque ni la Iglesia ni 'ls nobles, tenen poblacions que d' ells dependeixin. En cambi, tots los pobles tenen la categoria de components del Estament popular.»

Y altra vegada á la mateixa beguda.

Ens está dihent unes tonterías....

Miri, senyor Prats, avants, molt avants que vosté vingués al mon, los carlins y sos quefes sabien aixó y molt més qu' aixó, y molt millor que V.; ¿ho té entès?

Tot s' arreglará en son dia, créguim, deixa's de Estament, qu' es més vell que 'l testament de son oncle y de sa tia.

Déxinsho per nostra má, y no estigui amohinat,

que tot ho veurá arreglat molt prompte, y á no tarda.

«Cóm resolen los carlistas aquesta dificultat?»

«Hauríen d' esser las Corts Catalanas convocadas per Carles VII, en forma per ell inventada. Alashoras lo Rey, exerceix de dictador donant la lley fonamental á un poble, que te 'l dret de férsla ell mateix.»

No 's figui en camisas d' onze canas, ni s' emboli qui al llibres de caballería.

«No li dich que ja está tot arreglat y á punt de solfa?

«Si així no ha d' esser, perque repuga á las tradicions de Catalunya y als drets d' un poble lliure; per que 'ls carlins no han arribat á preveure una dificultat de tanta importància y no han explicat resoltament la solució que li donaríen?»

¡Ara hi caix! ¡Ja sé 'l que volia vosté?

¡Vosté volia que nosaltres li diguessim cóm ho arreglaríam, perque vosté no ho sap! ¡Miran que macul! Als nens bachillers, se 'ls pica 'ls dits, Sr. Prats.

Si vosté no sab com sortirne, ja n' hi ha que ho saben. Que ho saben fer, y ho farán; sí, senyor.

¡Vaya una bachillería!

¡Vaya una curiositat!

Pro tot ho veurá arreglat, á no tardar y en son dia.

Y van dos vegadas que 'l hi dich.

«Ab aquest sol fet, demostra 'l Carlisme lo poch que s' ha preocupat de la manera de cumplir sus promesas, y ab això sol n' hi ha prou pera que tot catalá que estimi de debò á la seva terra, no tingui gens ni mica de confiança en lo carlisme y 's convenci de que las ayalqualides promesas que 'ls capdills d' aquell partit fan als catalans, no son altra cosa que paranyos preparats a la bona fé, pera que 'ls entusiastas de la llibertat de Catalunya, ajudin á un pretendent á conquistar una corona.»

No; ab aquest sol fet, no demostra ré 'l carlisme, lo qui demostra d' un modo palpable alguna cosa, es vosté; vosté, sí, vosté demostra sa insuficiencia para tractar de tals cosas; sa nul-litat pera parlar d'assumptos com aquests, en los que dona á coneixer que no va á cap puesto.

Son llenguatge es massa progressista y massa tonto, pera convéncer á ningú. Ja veu si son pobres sos arguments, y tonta sa llògica, que avuy no 'ns prenem ni 'l treball de rebatirlo, y sols de ferlo serví un rato de cosí (primo en castellà) al ignorant objecte de riure un rato á l' esquena de vosté.

¡Si 'n será de Jan!

Y..... ara venen las lletras grossas.

«Per així es lo motiu de que al dirigirnos als catalans que están inclinats á fer los més grans sacrificis en pró de la causa carlina, los diguem ben clar y ben alt:»

«Si vosaltres creyeu defensar la llibertat de Catalunya, defendant la bandera de Carles VII, desenganyeus, apagueu vostre entusiasme, perque los fets proban ben clar que 'ls carlins no s' han preocupat may de la llibertat de Catalunya, y sus promesas son com las dels polítics espanyols,

MEDIS D' ENGANYAR AL POBLE.»

«Compare; ya no puedes morirte, porque has echao pa fuera toas las barbaridades que tenías en el célebro, y que estaban á punto de reventarte"—que diu lo chulo del Certamen Nacional.

¡Ja ho veieu! Los homes que per espay de xexanta anys, sufreixen per una idea tota classe de sacrificis y de persecucions é ignominias; los que per una idea han sacrificat vidas é hisensas, lo carinyo de la llar, y l'amor de la familia, los que s'han arruinat y fet pobres sens altre remuneració que'l presidi ó la forca; 'l desterro ó 'l fusellament, aquests infelissos prenen enganyar al poble, y sus promesas son com la de tots los polítics lliberals, y no s'han preocupat may de las llibertats regionals.....

¡Si ho digués algú, n'hi hauria per desesperarsel... pero ho diu en Prats.

Que es com si no ho digués ningú.

Y quan vulgi fé 'l ximple, firmi las xabacanadas ab son propi nom y apellido y no ab un pseudónim que alguns atribueixen al distingit y sensat català-sista senyor Prat de la Riba.—ROGER DE LLUBIA.